

Verband der deutschen sozial-kulturellen Gesellschaften in Polen
Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

ul. J. Słowackiego 10, 45-364 Opole
tel./fax: 774538507, e-mail: biuro@vdg.pl, www.vdg.pl

Opole, dnia 10 marca 2020 r.
L.dz.: 325/III/2020

Jego Ekscelencja
Abp. Wiktor Skworc

Czcigodny Księżu Arcybiskupie!

W związku z informacjami prasowymi dotyczącymi zawarcia umowy pomiędzy Archidiecezją Katowicką a Ministrem Kultury, Urzędem Marszałkowskim oraz Samorządem Miasta Katowice w wyniku której w podziemiach Katedry Archidiecezjalnej w Katowicach ma powstać Panteon Górnosławski zwracamy się w imieniu społeczności Mniejszości Niemieckiej zrzeszonej w Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce do księdza Arcybiskupa chcąc wyrazić nasze obawy i niepokój związany z tym faktem. Związek nasz reprezentuje niemal wszystkie stowarzyszenia Mniejszości Niemieckiej funkcjonujące w Polsce a więc obywatele polskich narodowości niemieckiej w Polsce, których zdecydowana większość zamieszkuje na terenie metropolii górnośląskiej i jest wiernymi KK. Niepokój związany z ideą oraz treścią, której służyć ma Panteon Górnosławski narasta wśród niemieckich Ślązaków od dłuższego czasu i w związku z tym już 8 kwietnia 2019 roku jedna z naszych organizacji członkowskich Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego zwróciło się w tej sprawie do księdza Arcybiskupa pismem zawierającym prośbę o sprecyzowanie zasad doboru „wybitnych Górnosławzaków” zwracając uwagę na fakt, że Górnosławzacy byli różnych wyznań i narodowości”. Pismo pozostało bez odpowiedzi.

Stąd też zaniepokojeni faktem podpisania w/w umowy, wypowiedziami polityków, opublikowaniem w Dzienniku Zachodnim listy osób, które mają znaleźć się w Panteonie kierujemy do Waszej Ekscelencji apel o ponowną weryfikację listy osób, które mają się znaleźć w Panteonie skoro decyzja o powstaniu tej wystawy w murach Archikatedry została już niestety podjęta. Nasz niepokój jest tym większy, że ostatnia wypowiedź Księdza Arcybiskupa sugeruje, że dobór postaci dokonuje się całkowicie bez wpływu Kościoła mimo, że powstaje na jego gruncie a więc będzie przez kościół firmowana. Oznacza to, że w doborze tym nie zostanie uwzględniona podstawowa zasada Kościoła Katolickiego jakim jest jego powszechność wyrażona w Gał 3.28: „Nie masz Żyda ani Greka, nie masz niewolnika ani wolnego, nie masz mężczyzny ani kobiety; albowiem wy wszyscy jedno jesteście w Jezusie Chrystusie”.

Wypowiedzi polityków oraz sama lista staje się dowodem tego, że za wybitnych Górnosławzaków uznaje się z małymi wyjątkami wyłącznie osoby z części włączonej w 1922 roku do Polski, polskiej narodowości i propolskiej orientacji politycznej. W tak wielokulturowym i historycznie skomplikowanym regionie z wielowiekową tradycją zgodnego współżycia obok siebie ludzi różnych narodowości i języków, taki dobór postaci zamiast jednoczyć ludzi wokół kościoła będzie służył ich dzieleniu. Archidiecezja Górnosławska łączy w sobie struktury kościelne i katolików nie tylko różnych narodowości ale także terenów podzielonych w wyniku tragicznych powstań śląskich i bolesnej granicy po plebiscytowej. Śląscy katolicy szczerze angażowali się nie tylko po stronie opcji polskiej ale także po stronie zwolenników pozostania Górnego Śląska w Niemczech. Wystawa, która uznaje za słuszne jedynie postawy części ówczesnych Ślązaków i ich losów, ten podział utrwala i przenosi do współczesności. Poza Panteonem pozostaną tak wybitni Górnosławzacy

jak bp. Maximilian Kaller z Bytomia czy bp. Josef Martin Nathan z Branic, nie znajdzie się tam ks. Johannes Frenzel, proboszcz ze Stolarzowic zamordowany w 1945 roku w czasie służby parafianom a nawet rodzinie zakorzeniona w Gliwicach i Lublińcu św. Edith Stein, która w Lublińcu oddawała głos za pozostaniem w Niemczech w plebiscycie 1921 roku. Nie znajdzie się tam miejsce dla polityków takich jak Michael Graf von Matuschka, starosta opolski stracony za przynależność do Kręgu z Krzyżowej czy senator Rzeczypospolitej Polskiej Eduard Pant, który jako przywódca Deutsche Katholische Volkspartei zabiegał o uchronienie przedwojennej Mniejszości Niemieckiej przed wpływami nazistowskimi. Pośród twórców kultury zabraknie wybitnego pisarza i Gliwiczana Horsta Bienka, wśród noblistów Konrada Blocha z Nysy a pośród osób współczesnych zabraknie Johanna Krolla, założyciela Mniejszości Niemieckiej z Gogolina. Te i inne wybitne postacie Górnego Śląska znajdują się poza Panteonem z powodu przyjętego politycznego i narodowego wymiaru, o którym premier w czasie pobytu w katedrze mówił słowami: „Panteon Górnośląski będzie wielkim świadectwem patriotyzmu, wiary i siły Śląska.” Z ubolewaniem przyjmujemy, że miał na myśli patriotyzm wyłącznie polski.

Nauczanie Jana Pawła II na temat patriotyzmu streściła w niemal jednym zdaniu Wanda Półtawska: „Patriotyzm to nie nacjonalizm, bo nie chodzi o to, by swój patriotyzm narzucać innym. To nie polityka”. A w Orędziu na Światowy Dzień Pokoju 1989 roku św. Jan Paweł II pisze: „W prawdziwie demokratycznym społeczeństwie zapewnienie mniejszości uczestnictwa w życiu publicznym jest znakiem szlachetnego postępu obywatelskiego, to zaś przynosi zaszczyt tym narodom, w których wszystkim obywatelom zostaje zagwarantowane to uczestnictwo w atmosferze prawdziwej wolności. (...) Kiedy Kościół mówi o dyskryminacji w ogólności lub – jak w obecnym Orędziu – o dyskryminacji konkretnej, która godzi w grupy mniejszościowe, to zwraca się przede wszystkim do własnych członków, niezależnie od ich pozycji czy odpowiedzialności w danym społeczeństwie. Podobnie jak nie może mieć miejsca dyskryminacja w Kościele, tak też żaden chrześcijanin nie może świadomie zachęcać do tworzenia, ani popierać takich struktur czy postaw, które oddzielają osoby od innych osób, grupy od innych grup.” To orędzie do dziś pozostaje jednym z głównych dokumentów ideowych współczesnego pojmowania praw mniejszości narodowych wyprzedzającym taki dokument Rady Europy jak „Ramowa konwencja o ochronie mniejszości narodowych”.

Obawiamy się, że Panteon w omawianym w mediach kształcie powyższych założeń nie spełni a jeśli instytucje państwa takiej wrażliwości na wielokulturowość i wielowątkowość historii społeczeństwa Górnego Śląska nie wykazują to Kościół powinien w swoich murach jej bronić a katolicy śląscy narodowości niemieckiej nie powinni się czuć w swym kościele lokalnym jako wierni „drugiej kategorii” pozbawieni głosu.

Jeżeli już w murach kościoła ma się znaleźć Panteon to powinien w naszej opinii być to Panteon wybitnych postaci Kościoła na Śląsku, którzy przez wieki oraz w ostatnich czasach nieśli sztandar chrześcijaństwa bez względu na opcje narodowe i polityczne, łącząc a nie dzieląc, przedkładając pokój ponad walkę.

Wobec zaistniałych jednak już faktów na zakończenie ponawiamy apel i deklarujemy gotowość do współpracy w takim doborze postaci na wystawie, by była próbą zasypywania rowów niezrozumienia i nieufności oraz kładzenia podwalin wspólnej narracji historycznej wszystkich mieszkańców Śląska. Kościół katolicki może i powinien w tym procesie odegrać decydującą rolę włączając aktywnie laikat.

Bernard Gaida

Przewodniczący Zarządu ZNSSK w Polsce

PANTEON GÓRNOŚLĄSKI. Oto lista

- Ks. Michał Rękas
- Sługa Boży ks. Jan Macha
- Sługa Boży Kardynał August Hlond SDB
- Biskup Józef Gawlina
- Arcybiskup Szczepan Wesoły
- Karol Musioł
- Karol Stryja
- Grzegorz Fitelberg
- Andrzej Jasiński
- Ks. Franciszek Pisula
- Jan Wałach
- Ks. Józef Londzin
- Ks. Ludwik Wrzoł
- Sługa Boża SM Dulcissima Hoffmann SMI
- Bł. ks. Emil Szramek
- Rabin Jakob Cohn
- Tadeusz Sławek
- Walerian Pańko
- Dziewięciu z Wujka
- Gustaw Morcinek
- Ks. Konrad Szweda
- Ks. Ewald Kasperczyk
- Biskup Juliusz Bieniek
- August Chełkowski
- Kazimierz Popiołek
- Franciszek Serafin
- Roman Lutman
- Wilhelm Szewczyk
- Jacek Koraszewski
- Alojzy Targ
- Alfons Zgrzebniok
- Kazimierz Świtoń
- Robert Oszek
- Tadeusz Dobrowolski
- Kazimierz Gołba
- Grupa Janowska
- (Koło Malarzy Nieprofesjonalnych)
- Kurt Adler
- Maria Goeppert-Mayer
- Otto Stern
- Bł. ks. Józef Czempiel
- Józef Rymer
- Jan Wypler
- Gerard Cieślik
- Krystyna Heska-Kwaśniewicz
- Michał Grażyński
- Ks. Wincenty Myszor
- Sługa Boży ks. Józef Huwer SVD

- Jan Malicki
- Alfred Szklarski
- Stanisław Ligoń
- Bł. ks. Stanisław Kubista SVD
- Bł. ks. Ludwik Mzyk SVD
- Bł. S. M. Maria-Luiza Merkert CSSE
- Bł. ks. Józef Cebula OMI
- Bł. ks. Alojzy Liguda SVD
- Ks. Stanisław Bista
- Ks. Leopold Pietroszek
- Rudolf Ranoszek
- Henryk Sławik
- Andrzej Mielęcki
- Alfons Górnik
- Adam Kocur
- Mikołaj Witczak
- Józef Dreyza
- Antoni Klejnot
- Zbigniew Pietrzykowski
- Anna Sekudewicz
- Jan Przewłocki
- Jerzy Kukuczka
- Ludwik Wojtyczko
- Sługa Boży o. Ludwik Wrodarczyk OMI
- Sługa Boży o. Paweł Barański CSSp
- Sługa Boży ks. Franciszek Harazim SDB
- Sługa Boży ks. Franciszek Miśka SDB
- Sługa Boży ks. Roman Kozubek SVD
- Sługa Boży ks. Jan Świerc SDB
- Sługa Boży ks. Norbert Kompalla CN
- Sługa Boży ks. Norbert Słupina CM
- Sługa Boży ks. Jan Wagner CM
- Julian Gembalski
- Józef Świder
- Bolesław Szabelski
- Adolf Dygacz
- Arcybiskup Bolesław Kominek
- Biskup Ignacy Jeż
- Sługa Boży biskup Wilhelm Pluta
- Biskup Czesław Domin
- Arcybiskup Jerzy Stroba
- Ks. Paweł Porwoł
- Adam Sobota
- Konstanty Wolny
- Św. Jacek Odrowąż OP
- Św. Jadwiga Śląska
- Ks. Rudolf Adamczyk
- Ks. Stanisław Maśliński
- Ks. Joachim Kondziela
- Ks. Teodor Walenta

- Ks. Tomasz Wuwer
- Ks. Józef Stokowy
- Biskup Teofil Bromboszcz
- Józefa Kantorówna
- Ludwik Musioł
- Maria i Kazimierz Pawłowiczowie
- Irena Bajerowa
- Maciej Bieniasz
- Henryk Mikołaj Górecki
- Wojciech Kilar
- Roman Dwornik
- Józef Jakac
- Karol Hoppe
- Ks. Roman Kempny
- Ks. Franciszek Grudniok
- Ks. Józef Gawor
- Wojciech Korfanty
- Matka Ewa z Miechowic
- Pastor Karol Kulisz
- Jerzy Zieliński
- Paweł Steller
- Tadeusz Kijonka
- Antoni Woryna
- Ks. Remigiusz Sobański
- Ks. Jan Kapica
- Ks. Stanisław Sierla
- Ks. Konrad Marklowski
- Franciszek Pieczka
- Ks. Antoni Korczok
- Ks. Józef Kania
- Sługa Boży o. Euzebiusz Józef Huchracki OFM
- Zespół Pieśni i Tańca Śląsk
- Stanisław Hadyna
- Pastor Andrzej Wantuła
- Pastor Karol Kubisz
- O. Emil Drobny SVD
- Sługa Boży ks. Karol Golda SDB
- Sługa Boży ks. Paweł Kontny TCh
- Ks. Konrad Lubos
- Biskup Arkadiusz Lisiecki
- Biskup Stanisław Adamski
- Biskup Herbert Bednorz
- Biskup Józef Kurpas
- Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki
- Tadeusz Jedynak
- Jan Miodek
- Zofia Kossak-Szczucka
- Wilibald Winkler
- Kornel Gibiński
- Franciszek Kokot

- Janusz Sidło
- Biskup Teodor Kubina
- Ks. Stanisław Pisarek
- Ks. Tomasz Reginek
- Ks. Stanisław Tkocz